

ANA DİLDE KONUŞMA BECERİSİNİ ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME*
THE ASSESSING AND EVALUATING THE SPEAKING SKILL IN MOTHER TONGUE

Ayşe DAĞ PESTİL

Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi,
Yabancı Diller Yüksek Okulu, Modern Diller, Çanakkale, Türkiye.

E-mail: aysedag@gmail.com

Mehtap Güneş ÖZDEN

Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi,
Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi, Çanakkale, Türkiye

E-mail: mehtapguness@yahoo.com

MAKALE BİLGİSİ	ÖZET
<p>Anahtar Kelimeler: Ana Dili, Türkçe Konuşma Becerisi, Ana dilde konuşma yeteneği, dil testi.</p>	<p>Dil düşünce ve zekanın bir ürünüdür. İletişimseldir, sosyal, doğal, değişken, kurallarla çalışan, yaratıcı, keyfi ve seslidir. Konuşma dilin özellikle sesli kısmında ortaya çıkan bir davranış, bir dil kabiliyetidir. Bir iletişim ve aktarım yöntemidir konuşma. Konuşma sürecinde kişiler sahip oldukları bir takım kabiliyetleri bilinçli ya da bilinçsiz olarak sergilerler. Genel kabul gören dil kabiliyetleri Michael Canale ve Merrill Swain tarafından 1980'lerde ortaya konmuştur. Buna göre dil kabiliyetleri; dilbilgisi, söylem, sosyo linguistik ve stratejik olacak şekilde sıralanmıştır. Harris (1977) konuşma davranışının doğal akış içerisinde kullanılması gereken telaffuz, dilbilgisi, akıcılık, kelime ve algılama gibi farklı becerilerin farklı aşamalarda gelişimiyle sıkça alakalı olan karmaşık yapılı bir beceri olduğunu söyler. Dolayısıyla kişilerin dil becerileri test edilirken bu karmaşık yapının doğru ve dikkatlice test ve analiz sürecinden geçmesi oldukça önemlidir.</p> <p>Bu çalışmada Türkiye'nin farklı bölgelerinden gelip üniversitenin farklı fakülte bölümlerinde öğrenim gören 100 öğrenciye ana dilde konuşma becerisi değerlendirme testi birkaç boyutu ile ele alınıp uygulanmış, sonuçlar sosyal bilimlerde istatistiksel analiz aracıyla analiz edilip çalışmada sunulmuştur.</p>
<p>DOI: 10.26809/joa.2018548667</p>	

ARTICLE INFO	ABSTRACT
<p>Keywords: Mother Tongue, verbal skill in Turkish, speaking competence in mother tongue, language testing.</p>	<p>Language is a production of mind. It is communicative, social, natural, variable, creative, arbitrary, vocal and runs with the rules. Speaking is a competence and a behaviour that presents the practicing of the language. It is a way of communication and method of transforming the messages. While speaking, the conscious and unconscious cognitive behaviours are revealing by the speakers. Michael Canale and Merrill Swain defended the general speaking competences in 1980s. According to this, the language competences are grammar, discourse, socio-linguistic and strategic. Harris (1997) explains that speaking is a complex</p>

*Bu çalışma 13-15 Aralık 2018 tarihlerinde Çanakkale/TÜRKİYE' de gerçekleşen "2. Uluslararası Rating Academy Kongresi: Farkındalık" temalı kongrede sunulmuş aynı isimli bildirinin gözden geçirilmiş halidir.

DOI:

10.26809/joa.2018548667

skill which consists of using some different competences like pronunciation, grammar, fluency, vocabulary etc. together while speaking in its course in different developmental speaking stages. Therefore, testing and analyzing the speaking of individuals in this complex structure of speaking in a right way and with a high attention is considerably important.

In this study, the speaking skill of the 100 university students who come from different cities in Turkey and studying in diferent departments at the university is tested in various stages and the data gathered analyzed by the SPSS and presented.

1. GİRİŞ

1.1 Test

Test sosyal hayatın evrensel bir gerçeğidir der MacNamara (MacNamara 2000). Sporda yapılan doping testleri, adli vakalarda DNA testleri, tıpta kan testleri, görme-ışıtme vb. ve diğer alanlarda kullanılan testler gibi tüm testler yaşamımızın her alanında var olan ve birçok önemli sosyal role girişleri kontrol etme özelliği taşıyan, bilgi giriş-çıkış fonksiyonununu tamamlayan, özellikle perfomansın eşiğinde bir kişinin nasıl bir performans sergilediğini gösteren testler artık önemli sosyal kurumlar haline dönüşmüştür. Aslında sosyal yaşamımız bir bakıma bu testlere bağımlı hale gelmiştir: araç kullanma testleri, üniversiteye giriş testleri, işe giriş testleri, TOFEL gibi ortak genel-geçer eğitim testleri: bu testlerin hepsi insanda endişe, kaygı ve hatta zayıflık hissi uyandırabilir ve tüm bu söylenenler dil testleri için de geçerlidir.

1.2 Dil testi nedir?

Dil üzerine yapılan çalışmalarda konumuz hakkında bize yardımcı olacak dil yeterliliği ölçümlerine, genel çerçevede dil testleri denebilir. Bu ölçümler ya konu uzmanları (öğreticiler) tarafından hazırlanır veyahut da konuya uygun halihazırda var olan testler kullanılır. Dil testleri dil öğretimi ve araştırmalarına her zaman ışık tutmuştur. Öğrenme-öğretme sürecinin etkililiği ve yetkinliği konusunda bize değerli bilgi sunabilen araçlardır dil testleri. Dil öğretmenleri öğrencilerin gelişimlerini takip etmek, başarılarını analiz etmek, güçlü ve zayıf yönlerini ölçmek, aynı zamanda dil öğretiminde kullanılan farklı yöntemlerin etkililiği hakkında bilgi sahibi olmak için testleri kullanırlar (Bachman, 1990).

Testler kadar kullanılan testlerin yöntemleri de ölçme-değerlendirmede büyük rol oynar. Bachman (1990), testin etkililiğinin kullanılan test yöntemine göre değişiklik gösterebildiğini söyler. Bachman çalışmasında, çeşitli araştırmaların test metodunun dil testlerinin performansları üzerinde ölçülebilir değerde etkisi olduğunu gösterdiğine işaret eder. Bu çalışmalar Clifford 1978, 1981; Bachman ve Palmer 1981a, 1982a; Shohamy 1983b, 1984a eserlerinde yer almıştır. Eğer testin skoru, mesela bireyin çoktan seçmeli testlerde ne kadar başarılı olduğunu görmek için değil de, dil yeteneği için bir gösterge ise o halde açıkça test metodunun, skor üzerindeki etkisini en aza indirmemiz gerekir.

Bu noktada ölçümün esas problemi, kullanılan dil testinin ölçülmek istenen dil performansı özelliklerini tam olarak taşıyıp taşımadığının belirlenmesinde görülür. Testin ölçmek istediği dil yeteneğini, yeteneğin en doğal ortamına uygun olacak şekilde temsil etmesi gerekir. Testin geçerlilik ve güvenilirlik testlerinin yapılmış olması ve uygulanacak testin bu aşamalardan yüksek oranda geçerli notu da alması gerekir.

1.3 Test Türleri

Testler kullanılacak yöntem ve amaçlarına göre farklılıklar gösterirler. Yöntem açısından testleri genel bir bakış açısı ile, geleneksel kağıt-kalem testleri ve performans testleri olarak ikiye ayırabiliriz.

Kağıt-Kalem testleri : bilinen sınav kağıdı düzeninde, soru-cevap formatında, dilin kelime, dilbilgisi vb. gibi farklı alan bilgilerini ya da dinleme, okuma gibi statik dil becerilerini ölçmek için kullanılan testlerdir. Bu tür testlerin test maddeleri genellikle bellidir, bu kategoride en önemli test türü çoktan seçmeli testlerdir.

Performans testleri: performans odaklı testlerde dil yeteneği iletişim hareketi sırasında ölçülür. Konuşma ve yazma becerisini ölçmeye yönelik en yaygın testlerdir. Bir konuşma veya yazma örneği, testi uygulayan kişi tarafından toplanır ve bir ya da birkaç uzman kişi tarafından önceden belirlenmiş bir değerlendirme ölçeği kullanılarak değerlendirilir. Örnekler gerçek yaşam kesitlerine en uygun simülasyon ortamlarında elde edilmeye çalışılır.

1.4 Konuşma ve iletişim kabiliyeti nedir?

Dil düşünce ve zekanın bir ürünüdür. İletişimseldir, sosyal, doğal, değişken, kurallarla çalışan, yaratıcı, keyfi ve seslidir. Konuşma dilin özellikle sesli kısmında ortaya konur. Bir iletişim ve aktarım yöntemidir konuşma. İnsanın biyolojik ve bilişsel gelişimiyle doğru orantılı olarak gelişen bir davranış şeklidir. Bu nedenle konuşma tüm gelişimimizle birlikte değişen gelişen ve kendini yenileyen bir iletişim davranışıdır.

Konuşma sürecinde kişilerin sahip oldukları bir takım kabiliyetleri bilinçli ya da bilinçsiz olarak sergilemeleri beklenir. Kanada’da 1980lerde Michael Canale ve Merrill Swain dil kabiliyetlerini; dilbilgisi, söylem, sosyo linguistik ve stratejik olacak şekilde sıralamış ve bu kabiliyetler dilbilim çevrelerince genel kabul görmüştür.

Dil bilgisi kabiliyeti: resmi dil yeteneğidir. Bu yetenek kişinin dilbilgisi, kelime bilgisi, ses bilgisi gibi sistematik dilbilgisi yeteneklerini kapsar. Sosyo-linguistik kabiliyet: farklı ortamlarda, farklı konularda ve farklı kişilerle konuşma kurallarını uygulamaya koyabilme kabiliyeti olarak açıklanır. Stratejik kabiliyet: performansı sergilerken, en iyi zaman ve yöntemi seçebilme ya da eksik veya hatalı dil kullanımlarını telafi edebilme, açıkları kapatabilme, manipüle edebilme kabiliyeti iken, söylem kabiliyeti: dilin var olan durum içerisinde kullanımını arttırma kabiliyetidir. Performans testlerinde bu kabiliyetler kendini gösterir ve test skorunu etkiler. (Coombe, 2007)

Konuşma davranışı en doğal olarak sergilediğimiz dil yeteneğimizdir ancak bu davranışın da kendi içinde oluşmuş ve otomatik olarak uygulanan bir sistemi vardır. Bygate’e göre (2001) konuşma davranışında genel olarak dört belirleyici genel süreç bulunur. Bunlar: anlamlandırma, şekillendirme, uygulama ve kişisel denetim aşamalarıdır.

Anlamlandırma aşamasında beynimiz gelen mesajı algılayıp, vereceği mesajı planlamaktadır. Bu aşamada konuyla ilgili bilgi, konuşulacak ortam, konuşma tonu ve süreci planlanmaktadır. İkinci aşama olan şekillendirmede ise konuşmada kullanılacak kelimeler, deyimler, anlama uygun dil bilgisi yapıları şekillendirilir. Üçüncü aşama uygulama aşamasıdır: burada konuşan kişi konuşmayı uygulayacak ağız, dil, diş, nefes ve ses gibi organları uygun şekilde kullanmaya çalışır ve son bölümde ise aktarmak üzere olduğu fonetik yapıyı otomatik olarak dil bilgisi hataları, kelime, harf yanlışları gibi açılardan kişisel denetimden geçirir. Tüm bu süreçler çok hızlı gerçekleşir ve konuşmanın başarısı bu süreçlerin her birinde kişisel olarak sergilenen yetenekle yakından alakalıdır. Örneğin kelime haznesinin zayıf olması, konuyla ilgili yeterli bilgiye sahip olunmaması, vurguda, telaffuzda hata yapmak, ses tonunu veya konuşma hızını iyi ayarlayamamak, konuşmanın başarısını olumsuz yönde etkiler. İyi bir konuşma için özen gösterilecek noktalar: ses tonu ve tonlama, vurgu ve ritim, telaffuz, üslup, akıcılık, anlaşılabilirlik, söz dizimi, doğruluk, kelime zenginliği, konu ve cümle kurgusu, bütünlük ve uygunluk şeklinde sıralanabilir (Köksal & Dağ Pestil, 2014).

2. KONUŞMA BECERİSİNİ ÖLÇME

Harris (1977, p.81 alıntı Coombe, 2007) konuşma davranışının doğal akış içerisinde kullanılması gereken telaffuz, dilbilgisi, akıcılık, kelime ve algılama gibi farklı becerilerin farklı aşamalarda gelişimiyle sıkça alakalı olan karmaşık yapıya sahip bir beceri olduğunu söyler. Bu karmaşık yapıya ortaya çıkan konuşma becerisinin test edilip değerlendirilmesinde öncelik akıcılığa mı yoksa doğru kullanıma mı verilmeli tartışmaları, konuşma testi hazırlanmadan önce düşünülmesi gereken konulardan biridir. Akıcılık önemli ancak bu akıcılık içinde çok fazla hata yapıyorsa bu kez anlam ve doğruluk ta önem kazanır der Coombe (2007) ve bir konuşma becerisinin değerlendirmesinde her ikisine de eşit şekilde odaklanılmasını önerir.

Heaton (1995 alıntı Coombe, 2007) konuşmanın, nesnel bir ölçüm amaçlanıyorsa güvenilir analizler yapmanın çokta mümkün olmadığı, test edilmesinin aşırı derecede zor olduğu bir beceri olduğunu ifade eder. En önemli sıkıntılar kaynak yani beceri gereksinimleri, ve derecelendirme sürecine karışan öznelliğe karşı güvenilirlik sağlama sorunudur. Tüm bunlara zaman yetersizliği, öğrenci sayısı, halihazırda var olan testlerin yetersizliği ve testi uygulama aşamasındaki sorunları da eklemek gerekir. Ayrıca güvenilir ölçümler için değerlendirme yapacak kişilerin eğitilmesi oldukça zaman alan bir süreçtir. Tüm bu nedenlerden dolayı konuşma becerisinin test edilip değerlendirilmesi kaçınılan bir konu olmuştur. Ancak konuşma becerisi yeterliliği ve gelişimini ölçmek iletişim odaklı dil öğretiminde en az diğer beceriler kadar üzerinde durulan bir konu olmalıdır.

Konuşma becerisi testleri hazırlanırken akıcılık ve doğruluğa eşit oranda yer verilmesinin yanı sıra hangi konuların değerlendirme sürecine dahil olması gerektiğine de özen gösterilmelidir. Örneğin doğru kullanım (dilbilgisi), kelime, dil yeteneği yani vurgu, tonlama ve telaffuz, akıcılık ve içerik gibi beceriler test edilip ölçülmelidir.

Değerlendirme sürecinde not verilirken karşılaşılan en önemli ayartan özneliktir. Güvenilirliği tehlikeye sokan bu durum; aynı testin birden fazla öğretmen tarafından değerlendirilmesi (dış güvenilirlik) ve aynı testin aynı öğretmen tarafından farklı zamanlarda yeniden değerlendirilmesi (iç güvenilirlik) yöntemi ile üstesinden gelinebilecek bir sorundur. Ve eğer elimizde halihazırda bir konuşma becerisini değerlendirme ölçeği varsa işimiz daha da kolaylaşacak demektir.

2.1 Test Teknikleri ve Ölçekler

Konuşma becerisini test etme ölçekleri amaçlarına göre farklı şekillerde düzenlenebilir. Weir (1993) te konuşma becerisini kategorilere ayırmıştır. Buna göre;

1. Rutin konuşma içerikli yani bilgi alışverişi ve iletişim odaklı konuşma: örneğin bir restoranda yemek siparişi verme ya da bir müzede yön sorma gibi.

2. Doğaçlama yeteneklerini içeren konuşma: örneğin bir konu hakkındaki konuşmayı devam ettirebilme, konuşma esnasında konuları değiştirebilme ve ya konuşmaya katılma fikirlerini aktarma, açıklama gibi.

Bu kategorilerde hazırlanabilecek rol-model alma, öyküleme, hazırlıklı ya da hazırlıksız konuşma, tasvir vb. gibi farklı test teknikleri vardır. Bu tekniklerin yapısına uygun olarak öğrenciler tek tek, çift ya da üç kişilik gruplar halinde konuşma becerisi testine tabi tutulabilirler.

Bu araştırmada ölçülmesi amaçlanan konuşma becerisi performans testleri kategorisinde daha çok doğaçlama yeteneklerini içeren 'sözlü anlatım, hazırlıklı konuşma' tekniği ile değerlendirilmeye tabi tutulmuş ve Talim Terbiye kurulunun ortaöğretimde, ana dili eğitimi konuşma becerisini değerlendirme formu ölçeğine göre derecelendirme yapılmış,

konuşma becerisi kazanım oranları ölçülmüştür. Öğrenciler konuşma becerisi testini sınıf içinde bireysel olarak uygulamışlardır.

3. VERİ TOPLAMA YÖNTEMİ

3.1 Araştırma modeli:

Araştırmada kullanılan yöntem nitel bir araştırma yöntemidir. Nitel araştırma yöntemi sözel araştırma yöntemidir diğer bir adıyla. Bu araştırma yapılırken yapılırken nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır.

3.2 Durum çalışması nedir:

Durum çalışması hem nitel hem de nicel yaklaşımlarla yapılabilir. Hangi yaklaşımla yapılırsa yapılsın amaç durumu aydınlatmaktır. Nitel durum çalışmalarının en önemli özelliği bir ya da birkaç durumun derinlemesine araştırılmasıdır. Diğer bir deyişle bir duruma ilişkin örneğin ortam, bireyler, olaylar, süreçler vb. gibi etkenler bütüncül bir yaklaşımla araştırılır ve bu etkenlerin hem ilgili durumu nasıl etkiledikleri hem de ilgili durumdan nasıl etkilendikleri sorgulanır. Durum çalışmasında veri toplama yöntemleri gözlem, mülakatlar ve anketler olabilir.

Dolayısıyla sosyal olguları, tekil bir olayın ayrıntılı bir çözümlenmesini yaparak araştıran bir yöntemdir diyebiliriz durum çalışması için. Olay, bir kişi, bir grup, bir bölüm, bir süreç, bir toplum veya sosyal hayatın herhangi bir birimi olabilir. Olay ile ilgili tüm veriler toplanır ve tüm ulaşılabilir veriler olaya göre düzenlenir. Durum çalışması tek bir olayın çeşitli olgularla ilişkilendirilmesi ile araştırılan verilere bütüncül bir nitelik kazandırır. Ayrıca diğer yöntemler ile yapılan incelemeler sırasında gözden kaçırılacak olan belli ayrıntıların derinlemesine incelemeye fırsat verir.

3.3 Araştırma:

Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseninde yapılan bu çalışmada Üniversite birinci sınıf öğrencilerinin ana dilleri Türkçede, verilen bir konu üzerine beş dakika konuşmaları istenmiş ve konuşmalar ses kaydı yapılarak kayıt altına alınmıştır. Öğrencilere, demografik bilgiler formu konuşma öncesinde doldurmaları için dağıtılmıştır. Konuşma yeteneğini ölçme çalışması hazırlıksız monolog şeklinde uygulanmış, hakkında konuşacakları konu öğrencilere çalışma anında bildirilmiş, bir iki dakika konuşacakları konu ile ilgili düşüncelerine ve alt başlıklar oluşturulmalarına izin verilmiş ve sonrasında hazır olan ilk öğrenciden başlamak üzere ses kayıtları alınmıştır.

Ana dilde konuşma becerisini ölçme testi çalışması yazılı demografik bilgi ve sözlü sunum olmak üzere iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada katılımcılara beceri üzerinde etkisi olabileceği düşünülen bazı demografik sorulara önceden hazırlanmış formlar üzerinde cevap vermeleri istenmiştir. Bu bilgi formu öğrencinin öğrenim gördüğü Fakülte / MYO, Bölüm, cinsiyet, yaş, mezun olduğu lise, anne-baba mesleği, yaşadığı il, ilçe, köy, ve okudukları kitaplarla ilgili bilgilerin paylaşılmasını sağlayan ½ A4 bir formdur. Çalışmanın ikinci aşamasında öğrenci konuşma kaydı sırasına göre elindeki forma bir sıra numarası verip ses kaydında da bu numarayı belirterek her açıdan kendini tanıtmaya konuşma becerisi testini uygulamıştır.

3.4 Araştırmanın Amacı

Çalışmanın amacı ana dilde konuşma becerisini ölçmektir. Konu olarak 'her açıdan kendini tanıtmaya' belirlenmiş, öğrencilerin kolayca konuşabilecekleri düşünülen bu konu üzerinde yapacakları konuşmayı, süre, akıcılık, açıklık, kelime bilgisi, tonlama, vurgu ve

benzeri gibi konuşma değerlendirmesinde olması gereken kriterler açısından değerlendirilerek analiz etmek ve ortaya çıkan durumdan sonuçlara varmak amaçlanmıştır.

3.5 Araştırmanın Önemi

Bu çalışma Türkiye'nin çeşitli şehirlerinde yaşamış üniversite çağındaki genç yetişkinlerin ana dillerinde konuşabilme yeteneklerini test ederek istatistiksel verilere dökme ve bu yolla belirli sonuçlara varma ve ana dilde konuşma yeteneğinin başarısını belirleme açısından önemlidir.

3.6 Araştırmanın Öngörülleri (Hipotezleri)

Çalışmanın iki negatif hipotezi vardır;

1. Çalışmada üniversite birinci sınıfta bulunan öğrencilerin kendilerini 5 dakika süre ile ana dilde tanıtmaya konuşmasında öncelikle bu süreyi tam olarak kullanamayacakları öngörülmüştür.

2. Üniversite birinci sınıfta okuyan öğrencilerin ana dilde kendilerini tanıtmaya konuşma becerisi testinde ana dilini etkili, doğru, akıcı vurgulu vb. gibi olması gerektiği şekilde kullanma oranlarının düşük olacağı öngörülmüştür

3.7 Çalışmanın Sınırları

Araştırma, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Üniversite birinci sınıf öğrencileri arasında yapılmıştır. Çalışma 50 Meslek Yüksek Okulu 50 Fakülte öğrencisi verileri ile sınırlıdır. Katılımcılar Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Gelibolu Piri Reis Meslek Yüksek Okulu ve Siyasal Bilgiler Fakültesi öğrencilerinden oluşmaktadır. Ana dilde konuşma becerisi testi için her bir katılımcıya 5 dakika süre tanınmıştır. Katılımcılar sınıf içinde önlerine kayıt cihazı konularak konuşmalarını yapmış, kendi kayıtlarını kendi başlat ve bitir müdahaleleriyle oluşturmuşlardır. Ses kayıtları 2015-1026 eğitim öğretim yılı Bahar döneminde, 18- 28 Mayıs 2016 tarihleri arasında ders saatlerinde yapılmış, çalışmaya katılmak istemeyen öğrencilere ısrarcı olunmamıştır. Çalışmanın konusu 'her açıdan kendini tanıtmaya' ile sınırlandırılmıştır. Uygulamaya Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesinin Gelibolu Piri Reis Meslek Yüksek Okulunda bulunan Turizm ve Otel İşletmeciliği, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları, Deniz ve Liman İşletmeciliği Bölümleri ile Çanakkale Siyasal Bilgiler Fakültesinde bulunan İktisat ve Siyaset Bilimi- Kamu Yönetimi bölümlerinde okuyan birinci sınıf öğrencileri katılmıştır.

4. ÖRNEKLEM, ÇALIŞMA GRUBU EVRENİ

Bu çalışmada örneklem grubu Türkiye'nin batısında yer alan Çanakkale ilinde bulunan Onsekiz Mart Üniversitesi, birinci sınıflarda okuyan Meslek Yüksek Okulu ve Fakülte öğrencileridir. Fakülte ve Meslek Yüksekokulu öğrencileri arasında sayılar eşit oranda oluşturulmuştur. Çalışmada erkekler 1, kadınlar 2 olarak kodlanmıştır.

5. VERİ TOPLAMA ARACI

Bu çalışmada veri toplama aracı konuşma becerisini kayıt altına almak aşamasında ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Ayrıca demografik sorular için ½ A4 kağıdı Demografik Bilgi Formu hazırlanmış konuşma öncesinde konuşma becerisinde etkisi olabileceği düşünülen unsurlardan oluşan bir sorgu formu doldurulmak üzere öğrencilere sunulmuştur.

6. VERİ ANALİZİ

Ana dilde konuşma becerisini ölçme değerlendirme, analiz sürecinde öncelikle araştırmacı tarafından süreçte önemli olabileceği düşünülen demografik bilgileri oluşturulan bir demografik bilgiler formu ile toplanmış ve analiz edilmiştir. Konuşma becerisini analiz etmek üzere Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu tarafından hazırlanmış Konuşma Becerisini

Değerlendirme Formu kullanılmıştır. Form Dil ve Anlatım, İçerik ve Sunum olmak üzere 3 temel bölüm ve toplam 18 maddeden oluşmaktadır. Ayrıca ‘Kendini Her Açıdan Tanıtma’ temalı konuşma konularını en detaylı şekilde kapsayan ‘Kendini Tanıtma Konuları’ madde analizi ölçeği hazırlanmış ve konuşma konuları sıklığı veri analizi bu şekilde bulunmuştur. Araştırmaya katılan öğrenciler öğrenci sıra numarasına göre kodlanmış, konuşmaları da aynı kodlar belirtilerek kendileri tarafından kaydedilmiştir. Tüm bilgiler SPSS yardımı ile analiz edilmiştir.

7. BULGULAR VE YÖNTEM

A. Konuşma Becerisi Değerlendirme Ölçeği Bulguları

Tablo 1 : Konuşma Becerisi Puanlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	X	S	sd	t	p
Kız	56	2.37	0.35	98	0.74	0.448
Erkek	44	2.30	0.44			

Konuşma becerisi puanları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir, $t(98)=0.762$, $p>.05$. Bu bulgu, konuşma becerisinde kız ve erkek öğrenciler arasında dil ve anlatım, içerik ve sunum açılarından anlamlı bir ilişki olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 2 : Konuşma Becerisi Puanlarının İkamet Edilen Yere Göre T-Testi Sonuçları

İkametgah	N	X	S	sd	t	p
İl	22	2.26	0.40	98	1.10	0.271
İlçe/Köy	78	2.36	0.39			

Konuşma becerisi puanları ikamet edilen yere göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir, $t(98)=1.10$, $p>.05$. Bu bulgu, konuşma becerisi ile öğrencilerin ikamet ettikleri yer arasında dil ve anlatım, içerik ve sunum açılarından anlamlı bir ilişki olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 3a: Konuşma Becerisi Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Eğitim Durumu	N	X	S S
Düz Lise	17	2.19	0.46
Meslek Lisesi	29	2.38	0.42
Anadolu Lisesi	54	2.36	0.35

Konuşma becerisi testine Düz Lise mezunu olarak katılan öğrenci sayısı 17, Meslek Lisesi mezunu sayısı 29 ve Anadolu Lisesi mezunu sayısı ise 54 tür. Konuşma becerisi ölçeği testine katılma oranı olarak Anadolu Lisesi mezunları birinci sırada, Meslek Lisesi ve Düz Lise mezunları 2. ve 3. sırada onu takip etmektedir.

Tablo 4b: Konuşma Becerisi Puanlarının ANOVA Sonuçları

		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlı p Fark
D.A	Gruplararası	0.441	2	0.221	1.420	0.247
	Gruplariçi	15.070	97	0.155		
	Toplam	15.512	99			
İ.	Gruplararası	0.561	2	0.280	1.388	0.255
	Gruplariçi	19.601	97	0.202		
	Toplam	20.162	99			
S.	Gruplararası	0.461	2	0.231	4.665	0.012
	Gruplariçi	4.796	97	0.049		
	Toplam	5.257	99			

Meslek Lisesi ve Anadolu Lisesi çıkışlılar konuşma becerisi sunum aşamasında Düz Lise çıkışlılara oranla anlamlı fark içermektedir. Ancak Düz lise çıkışlı öğrencilerin sayısının diğerlerine oranla az olması da bu fark ta etkili olabilir. Dil ve Anlatım, İçerik konularında liseler arasında anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır.

Tablo 5a: Konuşma Becerisi Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Anne Meslek		N	X	S S
D.A	Ev Hanımı	69	2.31	0.39
	Memur	6	2.41	0.36
	Serbest Çalışan	20	2.34	0.40
İ	Ev Hanımı	69	1.81	0.44
	Memur	6	1.91	0.75
	Serbest Çalışan	20	1.80	0.41
S	Ev Hanımı	69	1.94	0.24
	Memur	6	2.04	0.18
	Serbest Çalışan	20	1.92	0.20

Demografik unsurlardan olan Anne Mesleği' nin öğrencilerin konuşma becerisi üzerindeki etkileri için elde edilen betimsel verilere göre, annesi ev hanımı olan 69, memur olan 6 ve serbest çalışan ise 20 kişi vardır.

Tablo 5b: Konuşma Becerisi Puanlarının ANOVA Sonuçları -Anne Mesleği

		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
D.A	Gruplararası	0.060	2	0.030	0.191	0.826	
	Gruplariçi	14.504	92	0.158			
	Toplam	14.564	94				
İ.	Gruplararası	0.065	2	0.032	0.154	0.858	
	Gruplariçi	19.416	92	0.211			
	Toplam	19.481	94				
S.	Gruplararası	0.063	2	0.031	0.593	0.555	
	Gruplariçi	4.887	92	0.053			
	Toplam	4.950	94				

Anne Mesleği ANOVA analizi sonuçlarına göre öğrencilerin konuşma becerisi testinin Dil ve Anlatım, İçerik ve Sunum aşamalarında anne mesleğinin etkisi açısından anlamlı bir fark izlenmemiştir.

Tablo 6a: Konuşma Becerisi Puanlarının Betimsel 'baba mesleği' İstatistikleri

Baba Meslek	N	X	S S	
D.A	Serbest Meslek	32	2.40	0.41
	Memur	25	2.23	0.45
	Diğer Çalışan	40	2.34	0.33
İ	Serbest Meslek	32	2.02	0.32
	Memur	25	1.72	0.25
	Diğer Çalışan	40	1.72	0.40
S	Serbest Meslek	32	1.97	0.26
	Memur	25	1.96	0.18
	Diğer Çalışan	40	1.93	0.22

Yine Demografik unsurlardan olan Baba Mesleği' nin öğrencilerin konuşma becerisi üzerindeki etkileri için elde edilen betimsel verilere göre, serbest çalışan 32, memur olan 25 ve diğer grupta ise 40 kişi vardır.

Tablo 6b: Konuşma Becerisi Puanlarının ‘baba mesleği’ ANOVA Sonuçları

		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
D.A	Gruplararası	0.414	2	0.207	1.329	270	
	Gruplariçi	14.635	94	0.156			
	Toplam	15.048	96				
İ.	Gruplararası	1.936	2	0.968	5.079	0.008	
	Gruplariçi	17.918	94	0.191			
	Toplam	19.854	96				
S.	Gruplararası	0.038	2	0.019	0.356	0.702	
	Gruplariçi	5.003	94	0.053			
	Toplam	5.041	96				

Serbest meslek (00.917) memur (30.604) ve diğer çalışan (29.688) grubuna göre konuşma becerisi testinin içerik aşamasında öğrenciler arasında baba mesleği anlamlı bir fark içermektedir. $p \leq 0.05$.

B. Süre kullanımı bulguları

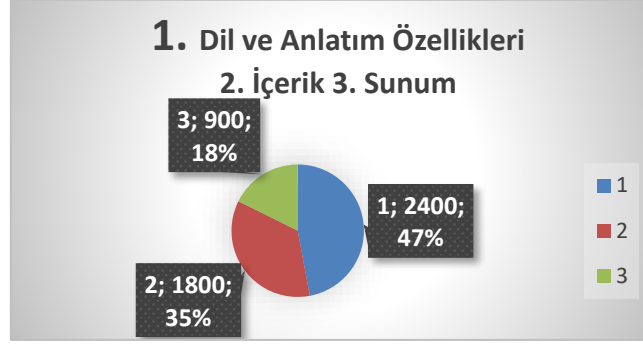
Tablo 7: Konuşma süreleri

Konuşma Süresi	Öğrenci Sayısı
0-1 dakika	61
1+	25
2+	6
3+	4
4+	4
Toplam	100

Konuşma sürelerine bakıldığında 100 öğrenci arasında her öğrenciye sunulan 5 dakika konuşma süresinin çok etkin olarak kullanılmadığı görülmektedir. 100 öğrenciden 61 i bir dakika içinde konuşmasını tamamlamış ve kaydetmiştir. Geriye kalan öğrencilerden 25 i ise iki dakika içinde konuşmasını bitirmiştir. Toplamda 100 öğrenciden 86 sı verilen 5 dakika sürenin sadece 2 dakikasını kullanmıştır.

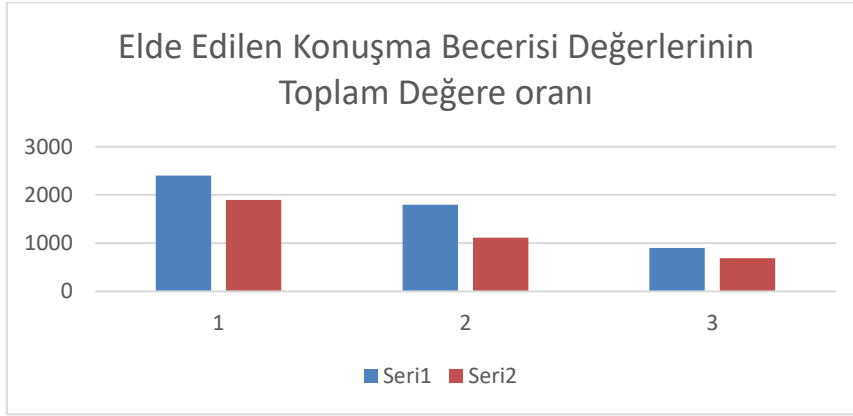
B1. Tablolar ve yorumları

Grafik 1. Konuşma Becerisini Oluşturan Toplam Puan Oranları

Grafik1’ de konuşma becerisinin dil ve Anlatım, İçerik, Sunum açılarından testteki yüzdeler oranları görülmektedir. Buna göre en büyük dilim Dil ve Anlatım konusuna, ikinci büyük dilimse konuşmanın İçerik kısmına ayrılmıştır.

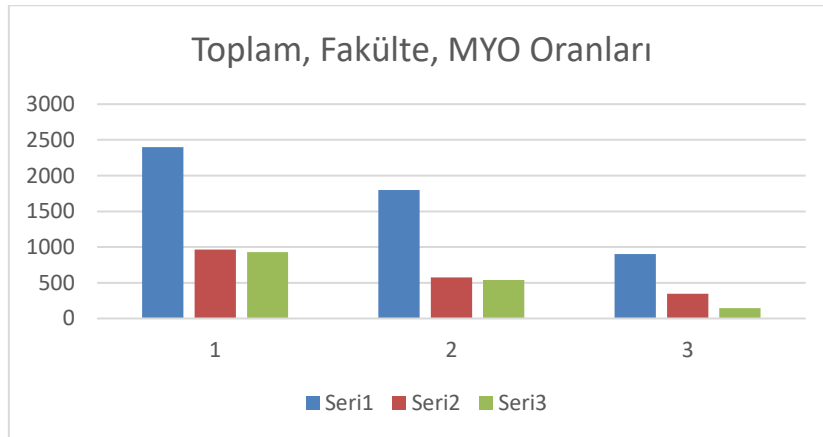
Grafik 2. Elde edilen konuşma becerisi değerlerinin toplam değere oranı

1. Dil ve Anlatım, 2. İçerik, 3. Sunum

Grafik 2’ de görülen Mavi sütunlar MEB Talim Terbiye Kurulunun konuşma becerisi ölçeğinde gösterilen oranları temsil ederken, Turuncu renkteki sütunlar toplamda öğrencilerin bu oranlar üzerinden elde ettiği kazanımları sergilemektedir. Kazanımlar toplam oranlara İçerik aşamasında yeterince ulaşamamıştır.

Grafik 3. Toplam Değer, Fakülte ve Meslek Yüksek Okulu Arasındaki Oranlar

1. Dil ve Anlatım, 2. İçerik, 3. Sunum

MEB Talim Terbiye Kurulu'nun Orta öğretimler için belirlediği Konuşma Becerisini Ölçme değerlendirme ölçeğinde verilen toplam kazanım oranları Mavi sütunla gösterilmektedir. Bu kazanımların Fakülte -Turuncu renkte ve MYO -Gri renkte- öğrencileri arasında görülen farklılıkları Grafik 3 te sergilenmektedir. Grafik değerlerine bakıldığında Fakülte ve MYO öğrencileri arasında Konuşma becerisinin Sunum aşamasında belirgin bir fark olduğu görülmektedir. Fakülte öğrencileri MYO öğrencilerinden sunum aşamasında daha iyidirler yine de her iki öğrenci grubunun kazanımları olması gereken seviyenin oldukça gerisindedir.

8. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırma, Türkiye'nin batısında yer alan Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi'nde, üniversite birinci sınıf öğrencileri arasında yapılmıştır. Çalışma 50 Meslek Yüksek Okulu 50 Fakülte öğrencisi katılmıştır. Katılımcılar Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Gelibolu Piri Reis Meslek Yüksek Okulu ve Siyasal Bilgiler Fakültesi öğrencilerinden oluşmaktadır. Ana dilde konuşma becerisi testi için her bir katılımcıya 5 dakika süre tanınmıştır. Katılımcılar sınıf içinde önlerine kayıt cihazı konularak konuşmalarını yapmış, kendi kayıtlarını kendi başlat ve bitir müdahaleleriyle oluşturmuşlardır.

Ses kayıtları 2015-1026 eğitim öğretim yılı Bahar döneminde, 18- 28 Mayıs 2016 tarihleri arasında ders saatlerinde yapılmış, çalışmaya katılmak istemeyen öğrencilere ısrarcı olunmamıştır. Çalışmanın konusu 'her açıdan kendini tanıtmak' ile sınırlandırılmıştır. Uygulamaya Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesinin Gelibolu Piri Reis Meslek Yüksek Okulunda bulunan Turizm ve Otel İşletmeciliği, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları, Deniz ve Liman İşletmeciliği Bölümleri ile Çanakkale Siyasal Bilgiler Fakültesinde bulunan İktisat ve Siyaset Bilimi- Kamu Yönetimi bölümlerinde okuyan birinci sınıf öğrencileri katılmıştır.

Sonuçlar incelendiğinde baba mesleğinin ve mezun olunan lise türünün öğrencilerin konuşma becerisi üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Bulgular sonuçlar açısından ilgi çekicidir. Lise türünde düz lise mezunu sayısının az olması, konuşma becerisindeki düşük sonuç üzerinde etkili olabileceği göz önüne alındığında geriye kalan baba mesleğinin belirgin şekilde konuşma becerisi üzerindeki etkisi dikkat çekici bir sonuçtur.

Diğer taraftan öğrencilerin kendilerine tanınan süreyi kullanmamaları, kendileri hakkında çok fazla konuşamamaları, konuşma becerisi kazanımlarını çok iyi edinmediklerini düşündürmekle birlikte, topluluk içinde ya da kendi haklarında konuşma uygulamasında kaygı ve stres yaşamış ve çok rahat konuşamamış olmaları da göz önüne bulundurulabilir. Araştırmanın bu açıdan değerlendirilmesi öğrencilerin sosyo-linguistik, *stratejik* dil kullanımlarını edinin edinmedikleri, ve davranış ve dil psikolojisi açısından sorgulanmasını gerektirir.

En iyi bilinen ve en rahat konuşulabilecek konu olarak düşünülen 'Kendini tanıtmak' konusu belki de öğrencilerin çok da rahat konuşamadıkları bir konu olmuş olabilir. Dolayısıyla, Konuşma Becerisini Ölçme Testi bu çalışmada uygulandığı şekliyle, öğrencilere başka bir konu verilerek de uygulanıp ölçülebilir. Bu durumda çalışmanın sonuçları konuşma kaygısı ve stresi açılarından da desteklenmiş olur.

Dil iletişimseldir, sosyal, doğal, değişken, kurullarla çalışan, yaratıcı, keyfi ve seslidir. Konuşma dilin özellikle sesli kısmında ortaya çıkan bir davranış, bir dil kabiliyetidir. Konuşma sürecinde kişiler sahip oldukları bir takım kabiliyetleri bilinçli ya da bilinçsiz olarak sergilerler. Genel kabul gören dil kabiliyetleri Michael Canale ve Merrill Swain tarafından 1980'lerde ortaya konmuştur. Buna göre dil kabiliyetleri; *dilbilgisi, söylem, sosyo linguistik ve stratejik* olacak şekilde sıralanmıştır.

Bu çalışmada Türkiye'nin farklı bölgelerinden gelip üniversitenin farklı fakülte bölümlerinde öğrenim gören 100 öğrenciye ana dilde konuşma becerisi değerlendirme testi birkaç boyutu ile ele alınıp uygulanmıştır. Sonuçlar bu doğrultuda yapılabilecek farklı konularda, farklı ortamlarda, farklı gruplarla gibi değişkenlerin değiştirilmesiyle konuşma becerisi ölçme testleri araştırma çalışmaları yapılabilir. Yapılan çalışmaların sonuçları karşılaştırılıp kıyaslanması, konuşma becerisi kazanımları adına, ana dilimiz Türkçede çocuklarımıza, öğrencilerimize ve vatandaşlarımıza kendilerini ifade edebilme, dili yetkin ve etkili kullanabilme konusunda yol gösterici olacaktır.

KAYNAKÇA

- BACHMAN, Lyle F., 1990, Fundamental Considerations of Language Testing. Oxford University Press.
- BYGATE, M., 2001, 'Speaking', Teaching English to the Speakers of Other Languages. Edited by Ronald Carter & David Nunan, S.14-20. Cambridge University Press.
- McNAMARA, Tim., 2000, Language Testing. Oxford University Press. Hong Kong.
- COOMBE, C., Folse, K., Hubley, N., 2007, A Practical Guide to Assessing English Language Learners. University of Michigan.
- WEIR, Cyril., 1993, Understanding and Developing a language tests. Hertfordshire, UK: Prentice Hall.

EKLER

Ek1: Demografik Bilgi Formu

NO

Fakülte / MYO :	Yaş:	Meslek
Bölüm:	Mezun Olduğu Okul:	Anne:
Cinsiyet: K E		Baba:
Yaşadığı	Okuduğu Kitap Sayısı	Son altı ay içinde:
İl:	Şu ana kadar:	Son bir ay içinde:
İlçe / Köy:	Son bir yıl içinde :	Son okuduğu kitap adı:

Ek2: Konuşma Becerisini Değerlendirme Form

Öğrenci adı	EK 2: KONUŞMA BECERİSİNİ DEĞERLENDİRME FORMU									
	Dil ve anlatım									
	İşitilebilir bir ses tonuyla konuştu mu?									
	Konuşmasında standart Türkçeyi kullandı mı?									
	Kelimleri doğru telaffuz etti mi?									
	Kelimleri anlamına ve bağlamına uygun kullandı mı?									
	Dil bilgisi kurallarına uygun cümleler kurdu mu?									
	Güven verici, açık, anlaşılır ve konuya hâkim bir şekilde konuştu mu?									
	Konuşmasında uygun yerlerde vurgu, tonlama ve duraklama yaptı mı?									
	Sözleriyle jest ve mimikleri birbirine uygun mu?									
	İçerik									
	Konuşması konuya, amaca, tür ve seviyeye uygun mu?									
	Olaylar ve bilgiler sıraya konularak anlatıldı mı?									
	Konuşma bütünlük ve tutarlılık içinde sürdürüldü mü?									
	Konuşmasında ana fikir ve duyguyu yardımcı fikir ve duygularla destekledi mi?									
	Konuşmasını deyim, atasözü, özdeyiş, alıntı ve örneklerle zenginleştirdi mi?									
	Konuşmasını günlük hayatla ilişkilendirdi mi?									
	Sunum									
	Konuşmasını verilen sürede tamamlayabildi mi?									
	Konuşma sırasında ölçülü ve rahat mıydı?									
	Konuşmasını sunarken görsel, işitsel ve çok yönlü iletişim araçlarından yeterince yararlandı mı?									
	Konuşması boyunca nezaket kurallarına uydu mu?									

Not: Öğrencinin yukarıda yer alan kazanımları gerçekleştirmeye düzeyine göre (evet:3 kısmen:2 hayır:1) puan verilir.